ROK V 2 LIPCA 1939 R. NR 27

POLSKA

JAK PRACUJE WIEŚ POLSKA

KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH

Kobiety wiejskie na uroczystościach w Warszawie.

Kierownicy dzisiejszego życia Rzeczypospolitej dążą do stworzenia z Polski państwa rolniczo-przemysłowego w miejsce państwa o nadmiarze rolników i niedowładzie przemysłu. Przebudowa struktury gospodarczej kraju oto podstawa wielkich planów gospodarczych — wicepremiera Kwiatkowskiego.

Ale mimo, że coraz częściej przez szyby pociągu spotykamy mury fabryk i kominy w miejscu dawnych pól żyta i kartofli, mimo, że wszystkie statystyki wskazują gwałtowny rozwój polskiego przemysłu, dużo jeszcze czasu upłynie, zanim osiągniemy ideał państwa rolniczo-przemysłowego. Długo jeszcze będzie Polska zarówno dla cudzoziemców jak i w rzeczywistości krajem pól i lasów, a i długo jeszcze ludność rolnicza będzie główną warstwą Narodu polskiego.

Mogącą się zemścić nieopatrznością byłyby wobec tego jakiekolwiek rozdźwięki między polskim chłopem, a pozostałymi warstwami narodu. W budowie potęgi

Kobiety wiejskie z Zaolzia w Warszawie.

Polski — uczestniczyć muszą wszyscy Polacy — ta podstawowa prawda została na szczęście zrozumiana a jej ważność oceniona w dniach powstania Polski Odrodzonej. Bo przecież, kiedy po odzyskaniu niepodległości zabrał się naród polski z energią do pracy na własnej ziemi, do usuwania braków we wszystkich dziedzinach życia kulturalnego, społecznego i gospodarczego, nie mogły ogromowi tej pracy podołać tylko instytucje państwowe i polska inteligencja. Na uboczu nie mógł pozostać i nie pozostał chłop, który w latach wyrąbywania drogi do wolności wykazał tyle patriotyzmu i poświęcenia.

Zadania i prace kobiety wiejskiej

Dzisiaj interesować nas będzie jeden tylko wycinek prac polskiej wsi i jej udziału w życiu całego społeczeństwa: działalność wiejskich organizacji kobiecych.

Kto zna lepiej stosunki panujące na naszej wsi, ten wie jak wielkie znaczenie ma kobieta i jej praca w domu i gospodarstwie średnio i małorolnym. Kobieta jest rodzicielką i wychowawczynią młodego pokolenia, którego zdrowie fizyczne i moralne w tak dużym stopniu zależne jest od zdrowia, wartości moralnych i umiejętności wychowawczych matek. Jeśli zważymy, że 78% wszystkich dzieci w Polsce, to dzieci wiejskie, to odpowiedzialność za ich wychowanie nabierze specjalnego znaczenia. W zakresie obowiązków kobiet pozostaje odżywianie rodziny, utrzymywanie mieszkania w należytym stanie kultury i higieny, co ma tak doniosły wpływ na zdrowotność ludności. Kobiece gospodarstwo wiejskie odgrywa też poważną rolę w gospodarczym życiu naszego kraju. Ono to bowiem dostarcza tak ważnych i podstawowych produktów nie tylko na rynek wewnętrzny, ale i na eksport jak: jaja, mleko, masło, drób a nawet trzoda chlewna.

Kobiety wiejskie zrównane w prawach obywatelskich poczuwają się też do obowiązku czynnego i twórczego udziału w życiu społecznym. Ten ogrom poważnych obowiązków zmusił kobiety wiejskie do zastanowienia się nad drogami i środkami, które dałyby im możność należytego wywiązania się z ich obowiązków rodzinnych i obywatelskich.

Nie oglądały się, nie czekały na pomoc niczyją — obrały drogę, która je wiedzie nieomylnie do celu. Ta droga, to własne organizacje kobiece, których podstawowymi ogniwami są Koła Gospodyń Wiejskich.

Tu trzeba sięgnąć do historii z przed wielkiej wojny światowej i zaznaczyć, że Polska i Kanada by-

Na Zamku — gospodynie rozmawiają z Marszałkiem Polski.

Inscenizacja w szkole rolniczej.

ły pierwszymi krajami, w których rozpoczęto pracę oświatowo-gospodarczą wśród kobiet wiejskich (w roku 1896).

Dziś Organizacje Kół Gospodyń Wiejskich są już w życiu wsi poważnym ruchem kobiecym znaczącym nowe drogi wsi polskiej do lepszej, jaśniejszej przyszłości wsi i całego Państwa.

Koła Gospodyń Wiejskich

Koła Gospodyń Wiejskich, których celem jest podniesienie kultury ogólnej i gospodarczej wsi jako podwaliny potężnego Państwa Polskiego postawiły sobie jako główne zadanie wychowanie kobiety wiejskiej na dobre matki — wychowawczynie, rządne gospodynie, światłe obywatelki i wciągnięcie kobiet wiejskich do twórczego, czynnego udziału w życiu społeczeństwa i Państwa.

Metody pracy w K.G. W. są dostosowane do potrzeb i warunków pracy i życia gospodyń wiejskich. Opierają się na wysiłku własnym członkiń: samowychowaniu, samokształceniu i samopomocy. Ważniejsze z nich, to: zebrania Kół i Zjazdy, referaty wygł. przez członkinie, czytelnictwo, świetlice, wycieczki, kursy i konkursy.

Zakres działalności ześrodkowuje się w następujących działach: 1. organizacyjnym, 2. oświatowo-kulturalnym, 3. wychowania i opieki społecznej, 4. zdrowia, 5. gospodarczym, 6. przysposobienia kobiet do obrony kraju.

W Kole, jego pracy organizacyjnej przygotowują się i zaprawiają kobiety do pracy na szerszym terenie np. w samorządzie, gdy do tego zostały powołane lub wybrane. Jeśli weźmiemy pod uwagę, że istnieje w tej chwili w Polsce około 5.000 kół, obejmujących około 112.000 członkiń, to przy tak obszernym planie pracy, stwierdzimy, że możliwość ich oddziaływania na życie wsi polskiej jest wielka

Przez oświatę do dobrobytu

Pierwsze organizacje Kół Gospodyń Wiejskich przede wszystkim zajmowały się zagadnieniami gospodarczymi. Ale prowadzenie jakiejkolwiek akcji podniesienia kultury materialnej wsi napotykało na olbrzymie trudności — na niski stan oświaty kobiety wiejskiej. Stąd też musiano maksimum wysiłków przenieść w dziedzinę prac oświatowych — na dokształcenie członkiń Kół, a potem dostarczenie im środków do samokształcenia.

Organizując akcję samokształceniową, brano pod uwagę następ-

Zjazd powiatowy K. G. W.

pujące momenty: 1) samokształcenie najbardziej uaktywnia, rozbudza zdolności człowieka, 2) warunki pracy kobiety wiejskiej są tego rodzaju, że kobieta nie może opuszczać domu na parę godzin z rzędu dla systematycznej pracy na kursach, 3) brak pracowników oświatowych, którzyby pokierowali pracą oświatową kobiet wiejskich, zmusza organizację do liczenia tylko na własne siły.

Kurs gotowania.

W spółdzielczej piekarni.

Pracując nad obudzeniem zainteresowania kobiety wiejskiej dla samokształcenia, przystąpiono jednocześnie do dostarczenia poszczególnym kołom pomocy dla akcji oświatowej. Pomocą taką mogą być przede wszystkim czasopisma i książki. Z czasopism w pierwszym rzędzie pismo organizacyjne, które nie tylko ma informować o przebiegu prac w organizacji, ale wychowywać w członkiniach organizacji przyzwyczajenia kulturalne między innymi np. przyzwyczajanie do czytelnictwa. W piśmie organizacyjnym, które często jest jedynym docierającym do rąk kobiety wiejskiej, musi ona znaleźć punkty zaczepienia dla wszelkich spraw, które ją interesują i obchodzą. Dalsze rozwinięcie tych spraw znajdzie w książkach i czasopismach specjalnych.

Prace samokształceniowe odbywają się przeważnie na terenie świetlic Kół Gospodyń Wiejskich. Są to prace bądź całkowicie zespołowe (wspólne czytanie i wspólna odrazu dyskusja), bądź zespołowe na podstawie poprzednich prac indywidualnych.

Wystawa haftów kurpiowskich.

Zebrania w świetlicach zależnie od warunków i stopnia wyrobienia członkiń odbywają się w czasie: raz w miesiącu, aż do zebrań dwa razy w tygodniu.

Lokale świetlicowe stanowią przeważnie własność międzyorganizacyjną (Koła Gospodyń, Kółka Rolniczego, Koła Młodzieży itd.).

Przed chatą (od podwórza).

Zdarzają się jednak i takie, które są własnością Kół Gospodyń.

W świetlicach, a także w mieszkaniach członkiń, gdzie czasem odbywają się zebrania, korzystają członkinie z radia, które jako pomoc oświatowa jest coraz bardziej wykorzystywane przez organizacje. Rozgłośnia warszawska nadaje dwa razy w tygodniu audycje dla kobiet wiejskich, inne rozgłośnie coraz bardziej uwzględniają tę potrzebę.

Specjalną formą pracy oświatowo-wychowawczej jest teatr. Praca ta coraz częściej nosi charakter pracy twórczej. Społeczeństwo wiejskie coraz rzadziej korzysta z gotowych sztuk do grania, (chyba, że są specjalnie wartościowe), a coraz częściej przechodzi na formę teatru inscenizacyjnego, który ma tę wartość, że wydobywa maksimum możliwości twórczych z jednostki, która sama musi tworzyć na podstawie przeżyć, obserwacyj, tekstów pieśni, czy starych żyjących we wsi obyczajów.

Fragment wystawy gospodarczej K. G. W. (przetwory owocowe).

Kurs ratownictwa (sztuczne oddychanie).

Oto główne zarysy prac oświatowych na terenie Kół Gospodyń Wiejskich, prac ściśle wiążących się z innymi dziedzinami działalności tych organizacyj.

Opieka nad młodym pokoleniem

Zagadnienie opieki nad dzieckiem wiejskim jako jeden z bardzo ważnych problemów wypłynęło stosunkowo późno, bo właściwie w ostatnim dziesięcioleciu prac Kół Gospodyń. A przecież w wieku przedszkolnym mamy na wsi około 500 tysięcy dzieci, a więc bardzo poważną liczbę, którą uwzględnić należy w ogólnym problemie wychowania społeczeństwa.

Dzieci z Cieszyna witają oddziały polskiej armii w czasie defilady.

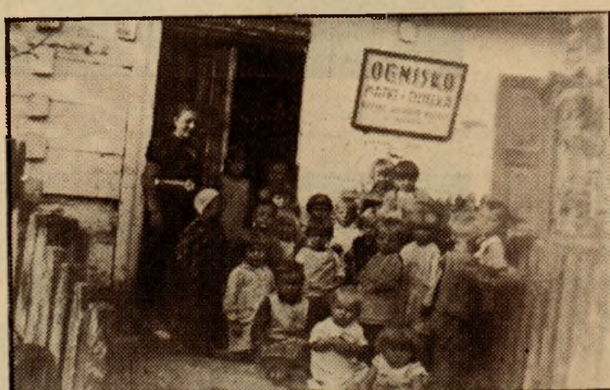
W warunkach wiejskich sprawa ta jest specjalnie ważna ze względu na przeciążenie pracą kobiety wiejskiej-matki. Prace nad zagadnieniem wychowania i opieki nad dzieckiem wiejskim podjęła Centralna Organizacja Kół Gospodyń Wiejskich ze zdwojoną energią.

Zaczęto organizować na wsiach Dziecińce sezonowe, które trwają tylko przez kilka letnich miesięcy, w okresie kiedy gospodyni jest najbardziej zajęta w gospodarstwie, w polu i ma najmniej czasu dla domu i dzieci. W 1937 roku było zorganizowanych 675 Dziecińców sezonowych i uczęszczało do nich 16.751 dzieci.

Dziecko w Dziecińcu ma fachowe kierownictwo i drogą najrozmaitszych gier, zabaw, śpiewów, pogadanek i spacerów, rozwija się ono tak pod względem umysłowym jak fizycznym i jednocześnie nie jest narażone na całą masę niebezpieczeństw, jakie czyhają na pozbawione opieki dziecko.

Niezależnie od tego są organizowane stałe punkty opieki, t.zw. Ogniska Matki i Dziecka, — trwające cały rok.

We wszystkich tak Dziecińcach jak Ogniskach „Matki i Dziecka" jest prowadzone dożywianie; fundusze na ten cel dają Komitety Pomocy Dzieciom i Młodzieży, a częściowo i matki, których dzieci uczęszczają do ognisk.

Przed Ogniskiem Matki i Dziecka.

Kurs dla młodych matek (kąpiel niemowlęcia).

Centr. Org. K.G.W. przeprowadza co roku miesięczne kursy dla kierowniczek Dziecińców Sezonowych, na które to kursy przyjmowane są dziewczęta przede wszystkim wiejskie.

W tych wszystkich poczynaniach, z dużą pomocą idzie Państwo. Min. Opieki Społecznej daje subwencje na prowadzenie Ognisk i Dziecińców.

O higienę wsi polskiej

Równolegle z akcją opieki nad dzieckiem idzie akcja podniesienia zdrowotności wsi, w czym przecież kobiety wiele mogą zdziałać. We wszystkich organizacjach kobiecych rolniczych, znajdujących się na terenie Polski, prace te oparły się na jednakowym założeniu. Celem podniesienia zdrowotności wsi należy wzbudzić potrzebę kultury higienicznej. Drogą do tego celu ma być uświadomienie higieniczne jak najszerszych warstw społeczeństwa wiejskiego o znaczeniu ochrony zdrowia, zdemokratyzowanie problemu społecznego higieny. Akcja ta prowadzona jest przy ścisłej współpracy Departamentu Zdrowia Ministerstwa Opieki Społecz-

W dziecińcu — na piasku.

nej w oparciu o istniejące w całym kraju Ośrodki Zdrowia. Pierwszym etapem prac z omawianego zakresu jest propaganda higieny prowadzona przy pomocy żywego słowa, prasy i książki, wreszcie pokazów i wystaw.

Kursy Zdrowia i kursy Młodych Matek, organizowane w całym kraju cieszą się wielką popularnością.

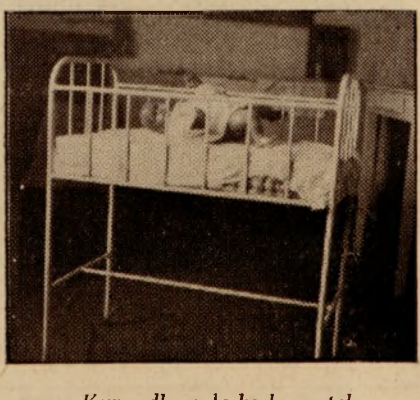
Wszystkie stacje radiowe nadają pogadanki z działu higieny w audycjach dla wsi.

Celem stworzenia w terenie kadr kobiet, na których możnaby oprzeć akcję zdrowotno - higieniczną, organizacje Kół Gospodyń Wiejskich prowadzą Kursy dla Przodownic Higieny i Kursy Ratownicze. Urządza się je w powiatach lub w większych miasteczkach, trwają od 1 do 4 tygodni. Poza wykładami, ćwiczeniami praktycznymi i obowiązkowym egzaminem, przeprowadza się zwiedzanie urządzeń sanitarnych, ośrodków zapobiegawczych, wzorowych zabudowań gospodarskich, przedszkoli itd. Zadaniem przodowniczki jest stosowanie zasad higieny w swoim rodzinnym otoczeniu, oddziaływanie na innych przez przykład, dobrą radę i inicjowanie akcji zdrowotnej.

Przy organizacjach Kół Gospodyń Wiejskich pracują pielęgniarki społeczne, jako instruktorki zdrowia.

Jedziemy na wycieczkę.

Kurs dla młodych matek (Dziecko powinno spać oddzielnie).

W Dziecińcach letnich i Ogniskach Matki i Dziecka przeprowadzane są badania lekarskie, lustracje urządzeń sanitarnych lokalu i otoczenia, kontrola nad higieną zabaw i zajęć dziecięcych.

Środki na prace powyżej omówione czerpią organizacje Kół Gospodyń z funduszy własnych, z zasiłków Ministerstwa Opieki Społecznej, z Izb Rolniczych, z Samorządów i zasiłków Polskiego Towarzystwa Higienicznego i Polskiego Czerwonego Krzyża. Dążeniem jest, by oprzeć się całkowicie na własnych siłach, dlatego każda akcja obciąża choćby drobnymi opłatami poszczególne członkinie, w wypadkach ubóstwa — świadczeniami w naturze np. pracą itd.

Dążeniem całej akcji zdrowotnej w organizacjach kobiecych rolniczych jest zmiana postawy człowieka w stosunku do pojęcia zdrowia — wyrobienie zrozumienia, że zdrowie poszczególnej jednostki to skarb narodu, dowód jego kultury.

Akcja gospodarcza Kół

Gospodarstwo kobiece wiejskie — to nie tylko kuchnia, to również ogród i gospodarstwo podwórzowe.

Dziecko w stojaku jest bezpieczniejsze.

Kobieta wiejska nie tylko musi zaopatrzyć swój dom w produkty nabyte w mieście czy wytworzone we własnym gospodarstwie, ale troszczyć się i o ich zbyt, a nierzadko i o zbyt wyrobów własnych rękodzielniczych (haftów, płótna, samodziałów). Z gospodarstwem kobiecym wiejskim wiąże się przeto ściśle zagadnienie produkcji i zbytu. Szeroki jest zakres prac gospodarczych kobiety wiejskiej i niezwykle ważny.

Pracę nad podniesieniem i usprawnieniem gospodarstwa kobiecego Koła Gospodyń prowadzą przy pomocy Izb Rolniczych, które opłacają instruktorki fachowe.

Dokształcanie gospodarcze odbywa się na specjalnych kursach, i drogą organizowania konkursów, przy pomocy których nabyte na fachowych kursach wiadomości zastosowuje się w życiu. Konkursy te mają wielkie znaczenie wychowawcze, a uzyskane dobre rezultaty zachęcają do dalszej pracy.

Oprócz konkursów i kursów organizacja daje możność konkretnej pomocy poszczególnym członkiniom przez organizowanie spółdzielni wiejskich.

W organizowaniu zbytu i spółdzielczości koła gospodyń stawiają dopiero pierwsze kroki, ale zainteresowanie tymi ważnymi sprawami wciąż wzrasta, a praca oświatowa ogólno-kształcąca, na którą obecnie organizacje kobiece nacisk kładą, pozwala mieć nadzieję, że w miarę rozszerzania się horyzontów myślowych kobiet wiejskich dobrobyt gospodarczy — bez którego trudno pomyśleć o szczęśliwości wsi i potędze państwa — będzie stale wzrastał.

Przy tej żmudnej pracy nad budowaniem kulturalnej i bogatej wsi polskiej nie zapomina kobieta wiejska o swym nie mniej ważnym obowiązku przygotowania się do obrony kraju. Na kursach, z książek, w specjalnych organizacjach zdobywa niezbędne wiadomości do pracy dla wyżywienia Armii gdy ta pójdzie walczyć na granice Rzeczypospolitej i wyżywienia całego kraju, zastępując w gospodarstwach mężczyzn. Ta gotowość silnego odporu wroga daje jej nadzieję, że spokój, którego nikt więcej chyba niż kobiety-matki nie pragnie, nie zostanie jednak pogwałcony. W żywej, wytężonej codziennej pracy Organizacji Kół Gospodyń Wiejskich — służenia człowiekowi, społeczeństwu i Państwu — wyrabia się kobieta wiejska: pełny człowiek, uświadomiona obywatelka, mądra matka, wychowawczyni, fachowo przygotowana gospodyni. Jako organizacje wiejskie, z najgłębszego nurtu życia wsi, czerpią K.G.W. swe siły twórcze.

Walne zebranie K. G. W.

REDAKTOR: MIECZYSŁAW WIONCZEK — REDAKTOR NACZELNY: WŁADYSŁAW OSZELDA

WYDAWCA: ŚWIATOWY ZWIĄZEK POLAKÓW Z ZAGRANICY — SZEF BIURA PRASOWEGO Ś. Z. P. z Z.: INŻ. JERZY GRABOWSKI

Zakł. Graf.-Introl. J. Dziewulski, W-wa, Mariensztadt 8 (gmach własny)